

СУЧАСНИЙ СТАН ДОСЛІДЖЕНОСТІ АФІЛОФОРОЇДНИХ ГРИБІВ ЛІСІВ СЕРЕДНЬОЇ ТЕЧІЇ Р. СІВЕРСЬКИЙ ДОНЕЦЬ

Ординець О.В.

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна,
пл. Свободи, 4, м. Харків, 61077, Україна,
e-mail: ordynets@mail.ru

Афілофороїдні гриби (далі АГ) є однією з найчисленніших еколого-морфологічних груп базидієвих макроміцетів. Вони є головними руйнівниками деревини в природі, а також виконують низку інших важливих функцій у екосистемах (Акулов та ін., 2003; Küffer et al., 2008; Yurchenko, 2006). Оскільки АГ асоційовані головним чином із деревними та чагарниковими рослинами, основними осередками їх різноманіття є лісові екосистеми.

На сході України у межах степової зони існує низка великих лісових масивів. Розташовані вони своєрідним ланцюгом у напрямку із північного заходу на південний схід уздовж річища р. Сіверський Донець на території Харківської, Донецької та Луганської областей. При цьому розвиток лісів у регіоні із посушливим континентальним кліматом є можливим за рахунок специфічного та різноманітного рельєфу території (що знаходиться на північних відрогах Донецького кряжу), а також близькості найбільшої водної артерії Лівобережжя України – р. Сіверський Донець (Клеопов, 1990; Шеляг-Сосонко, 1974).

Будучи осередками лісового біорізноманіття у степовій зоні, ліси середньої течії р. Сіверський Донець мають велике наукове значення як полігон для дослідження лісової біоти, що розвивається у специфічних умовах середовища. Оскільки у зазначеному регіоні така важлива група організмів як АГ не була об'єктом глибокого спеціалізованого вивчення, метою нашої роботи стало дослідження різноманіття, екологічних та соціологічних особливостей АГ лісів середньої течії р. Сіверський Донець.

Дослідженнями було охоплено низку об'єктів природно-заповідного фонду України, а саме території Українського степового природного заповідника (відділення «Крейдова флора»), Луганського природного заповідника (Станично-Луганське та Трьохізбенське відділення), Національного природного парку «Святі гори», Регіонального ландшафтного парку «Ізюмська лука», а також проектного Ландшафтного заказника «Яремівський».

У період 2007 – 2011 рр. нами було здійснено 15 експедицій до лісів середньої течії р. Сіверський Донець. Із використанням маршрутного методу збору матеріалу було обстежено всі характерні для регіону лісові формації. Загалом було зібрано близько 2400 зразків АГ. Задля проведення екологічного аналізу для кожного зразка, зібраного на деревині, фіксувалася інформація про положення субстрату, його розмірний клас та стадію розкладу відповідно до описаних у літературі методик (Гордиенко, 1979; Бондарцева, 2000).

Станом на цей час у досліджуваному регіоні нами було виявлено 285 видів АГ. При цьому було опрацьовано збори з наступних територій: Національного природного парку «Святі гори» (виявлено 237 видів АГ), відділення «Крейдова флора» Українського степового природного заповідника (141 вид), Станично-Луганського відділення Луганського природного заповідника (140 видів). Наразі продовжується ідентифікація зразків із решти вищезазначених природоохоронних територій.

Серед виявлених нами видів АГ виявилася низка таких, що мають значний рівень флористичної новизни. Зокрема, наші знахідки 47 видів стали першими для території України, 52 видів – першими для степової природної зони України.

Роботу виконано під керівництвом к.б.н. О.Ю. Акулова.

Summary. The current state of investigation of aphyllorphoroid fungi in the forest areas of the middle part of the Siverskyi Donetsk River basin (Eastern Ukraine) is outlined. In all, 285 species of aphyllorphoroid fungi have been revealed by us in the research area since 2007. Of them, 47 species are firstly recorded in Ukraine, and 52 species are new to the Steppe natural zone of Ukraine.